

sacramentalis *N.* non ita copiosa *C.* Pariter gratia Baptismi equidem gratias excitantes ad fidei professionem exigit; at non ita speciales et copiosas, quam gratia Confirmationis. Scilicet quævis gratia sanctificans tantum indeterminate quædam auxilia in tempore opportuno exigit; determinatam vero connexionem ad auxilia specialia, copiosa, ac certo conferenda sola sacramentalis gratia habet, idque ab extrinseco tantum, sive institutione Christi et libera voluntate Dei.

69. *Dices* 2°. Gratia sacramenti unius, ut Baptismi, exigit, habetque annexas gratias actuales specie distinctas ab iis, quas habet alterius sacramenti gratia; ergo et gratia sacramentalis differre debet intrinsece ab altera. Item, gratia Baptismi remissiva est omnis culpæ et pœnæ, etiam temporalis; non gratia Pœnitentiæ, quæ stat cum pœna temporalis.

R. D. Ant. Exigit illas gratias ratione sui *N.* ratione sacramenti *C.* Exigit quidem gratia sacramentalis speciales gratias actuales; hæc vero exigentia non est perfectio quædam ipsi entitati gratiæ sacramentalis intrinseca, sed fundatur in sola institutione sacramenti ad hunc specialem effectum a Deo ordinati; gratia enim habitualis secundum se non nisi generatim ac indeterminate confert jus ad gratias actuales; quod igitur gratia sacramentalis exigere dicatur gratias actuales speciales, non a sua entitate habet, sed institutione sacramenti et ordinatione divina; ex qua etiam sola provenit, quod gratia baptismalis qua talis reduplicative (nam quæ talis ac secundum se stare potest cum reatu pœnæ temporalis), etiam reatum pœnæ temporalis tollat; secus ac gratia in Pœnitentia, quia videlicet in solo Baptismo ad hunc effectum Christus applicavit sua merita.

70. *Dices* 3°. Characteres sacramentorum entitative distinguuntur; ergo et gratiæ; cum hæc proprii sint sacramentorum effectus, sicut characteres.

R. C. Ant. N. Cons. Disparitas est, quod, etsi characteres sacramentorum effectus sint, ipsi tamen ordinantur ad diversos iterum fines *ut suos* sibi que proprios; gratiæ autem ordinantur quidem et ipsæ ad effectus diversos, at non *ut suos*, sed sacramenti.

ARTICULUS V.

QUAM GRATIAM CAUSENT SACRAMENTA NOVÆ LEGIS? PRÆSERTIM AN SACRAMENTA VIVORUM POSSINT CAUSARE GRATIAM PRIMAM PER ACCIDENS?

71. *Præmitto.* Prima gratia dicitur, quæ ante se nullam aliam in subjecto, cui infunditur, supponit, ut dum peccator justificatur. Gratia secunda dicitur, quæ subjecto in gratia constituto advenit, sicque gratiam præexistentem auget, sic, ut non sint diversæ gratiæ, sed ejusdem gratiæ gradus diversi. Sacramenta mortuorum per se primo et directe instituta esse ad causandam gratiam primam certum est, uti pariter sacramenta vivorum ex prima et directa institutione causare gratiam secundam: priora enim, ut Baptismus et Pœnitentia, ad delendum mortale, sicque causandam vitam spiritualem animæ ordinata sunt; quin inde mortuorum dicuntur, quia subjectum per peccatum mortuum, privatumque spirituali vita gratiæ supponunt: poste-

riora vero peccatum jam deletum supponunt, subjectumque jam vivere vita gratiæ spirituali, sed et præterea satis convenit inter Doctores, et ut certum habetur, sacramenta mortuorum posse per accidens gratiam secundam producere, eamque sæpe causare actu, ut, si is, qui ea accipit, jam esset justificationis gratiam consecutus ope contritionis perfectæ, quia omnia sacramenta conferunt suscipientibus gratiam non ponentibus obicem. Hinc igitur

Præcipua et sola controversia de sacramentis vivorum remanet, possintne illa per accidens pariter causare gratiam primam? Variis enim modis evenire potest, ut quis constitutus in peccato mortali recipiat sacramentum vivorum, sed bona fide, ut 1°. si invincibiliter ignoret, se esse in statu peccati mortalis; 2°. etsi quidem peccati gravis conscientiam habeat, sed invincibiliter existimet, se perfecte contritum, rite confessum, debite absolutum, cum non sit; 3°. si mentis infirmitate præventus non possit procurare statum gratiæ, et tamen interea extreme inungatur; 4°. si invincibiliter putet, ad sacramenti perceptionem non requiri dispositionem aliam, quam attritionem. In his igitur casibus quæritur: an, si quis cum sola attritione supernaturali, bona tamen fide suscipit sacramentum vivorum, per hoc obtineat gratiam primam, remissivam peccatorum?

72. *Dico.* Sacramenta vivorum per accidens causare possunt gratiam primam. Ita probabilior, usuque Auctorum longe receptor sententia, quos ex omni classe præcipuos refert, et sequitur SUAREZ; tum divinæ bonitati, hominumque conditioni, pro quibus sacramenta instituta sunt, plurimum consona.

Prob. I. De EXTREMA UNCTIONE, de qua Jac. 5. 13. absolute dicitur: *Et si in peccatis fuerit, remittentur ei.* Cui concordat hujus sacramenti forma: *Indulgeat tibi Dominus, quidquid e. g. per visum deliquisti;* et TRID. Sess. 14. c. 2. se ad S. Jacobi verba referens, docensque, iis explicari rem, seu effectum hujus sacramenti: *Res etenim hæc gratia est Spiritus sancti, cujus unctio delicta, si qua sunt adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit.*

Neque dici potest, singula illa intelligi posse 1°. de sola venialium remissione; vel 2°. de mortalium etiam, sed quoad reatum solum residuæ temporalis pœnæ; vel 3°. etiam de remissione mortalium quoad culpam, sed mediate; quatenus scilicet per Extremam Unionem impetrantur actuales gratiæ ad perfectæ contritionis eliciendum actum. Nam 1°. relati textus indefinite loquuntur sine facto discrimine peccata mortalia inter et venialia. 2°. Etsi in Scriptura sacra vox *peccatum* sumatur metonymice pro pœna; per remissionem tamen peccatorum principaliter remissio culpæ intelligitur, ut ex absolutione sacramentali patet, et Joan. 20. *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis.* 3°. Postremum minime subsistit; gratiam enim, quam sacramenta dicuntur conferre, semper ex opere operato, immediate causant; sed hic ipsi sacramento remissio peccatorum tribuitur, nec solum venialium; ergo et gratiam mortalium remissivam per se ipsum producet. Inde et quoad hoc sacramentum cum S. THOMA ita nunc docet sententia communissima.

73. *Prob. II. De EUCHARISTIA* ex SS. Patribus, juxta quos, apud SUAREZ in

3^{am}. p. disp. 63. sect. 1^a. Eucharistia simpliciter dicitur tollere peccata, sanare vulnera, abluere, extinguere peccata, sorditiem, itaque pronuntiant sine distinctione, ut S. DAMASCEN. L. 4. de Orthod. fid. c. 13. ait (opp. t. 2. p. 272. B. edit. Venet.): *Corpus et sanguis Christi est (Eucharistia); in nostri, tum animi, tum corporis vegetationem cedens,.... in substantiam nostram et conservationem, omnigenæ labis propulsationem, omnisque spurcitiei detersionem.* S. JUSTINUS Resp. 44. ad Orthod. *Quem enim vidit Propheta carbonem labiis suis non puris admotum ad expurgationem iniquitatum et peccatorum, is indicium habebat Dominicæ carnis, quæ conscientias comedentium expurgat ab omni iniquitate. Corpus Domini in hoc sacramento habet vim, ut omnem immunditiam et spurcitiam tollat.* Similia habent alii. Sed juxta Patres dici nequit, quod hunc effectum Eucharistia præstet per se; ergo saltem per accidens. Doctor Angelicus vero ipsum hunc casum controversum nobiscum resolvit q. 79. a. 3. in 0. *Potest hoc sacramentum operari remissionem peccati.... perceptum ab eo qui est in peccato mortali, cujus conscientiam et affectum non habet; forte enim primo non fuit sufficienter contritus, sed devote, et reverenter accedens consequetur per hoc sacramentum gratiam charitatis, quæ contritionem perficiet, et remissionem peccati.* Imo in 4. dist. 9. q. 1. a. 3. *Talis, inquit, non peccat, imo magis ex vi sacramenti remissionem consequitur.*

Neque dici potest, S. THOMAM velle solum, quod ita recipienti sacramentum conferantur gratiæ auxiliantes, quibuscum talis contritionem perfectam concipiat, quæ deinde justificet; nam 1°. latum discrimen est inter gratias auxiliantes, et gratiam charitatis, quæ ipsa est gratia sanctificans; 2°. gratiæ auxiliatrices nequeunt efficere, ut attritio fiat contritio; 3°. si Eucharistia ipsa hoc casu non præstet gratiam remissivam peccati, quo fundamento dicitur, quod ex opere operato has gratias actuales causet, si subjectum non sit rite dispositum? Eandem responsionem adhibe, si similis exceptio apud alios Patres fiat. 4°. In altero loco diserte ait: *ex vi sacramenti.*

74. Prob. III. De CONFIRMATIONE idem rursus diserte S. THOMAS enuntiat 3. p. q. 72. a. 7. ad 2. *Si aliquis adultus in peccato existens, cujus conscientiam non habet, vel si etiam non perfecte contritus accedat, dummodo non fictus accedat, per gratiam collatam in hoc sacramento consequetur remissionem peccatorum.* Aliorum vero Patrum de Confirmatione, Ordine et Matrimonio non tanta habentur testimonia, sed ex allatis hactenus cum sit par ratio, et ad hæc sacramenta vivorum deducitur argumentum; et præterea generaliter

75. Prob. IV. Ratione theolog. Juxta TRIDENT. Sess. 7. Can. 6. omnia sacramenta novæ Legis conferunt infallibiliter gratiam non ponentibus obicem: atqui peccator cum ignorantia invincibili peccati sui, bona fide, et attritione generali de omnibus peccatis suis ad sacramenta vivorum accedens non ponit gratiæ obicem; non enim 1°. ponit obicem ratione peccati actualis, quia accedit bona fide; non 2°. ratione peccati habitualis, quia peccatum habituale invincibiliter ignoratum, et generali attritione retractatum non est obex gratiæ; sicut juxta communissimam hodie sententiam non est gra-

tiæ obex in Extrema Unctione, et probatum ante, non esse in Eucharistia.

76. Obj. I. Ab auctoritate 1°. negative, Effectus sacramentorum probari debent vel ex Scripturis, vel ex Conciliis, vel ex Patribus: atqui ex his non probatur hæc vis sacramentorum vivorum; ergo.

2°. Juxta TRIDENT. sacramenta causant gratiam, quam significant; sed sacramenta vivorum gratiam primam non significant. Deinde Conc. idem Sess. 13. c. 2. etsi eo loco Eucharistiam extollat, hoc solum de ea docet, quod sit *antidotum, quo liberemur a culpis quotidianis, et a peccatis mortalibus præservemur*; ergo per hoc solum a mortalibus præservamur, non liberamur; vel cur alias de hoc tam nobili effectu penitus siluisset Concilium?

3°. Conc. FLORENT. in Decr., item TRIDENT. cit. ac Catechismus Roman. §. 40. dum Eucharistiæ effectus describunt, eam alimonie spirituali comparant: sed cibus mortuis nihil prodest, etiam per accidens. *Quemadmodum, inquit Catechismus laudatus, mortuis corporibus alimentum naturale nihil prodest, ita constare, quod etiam animæ, quæ non est in statu gratiæ, prosint sacra Mysteria.*

4°. SS. Patres ad sacramentum Eucharistiæ cum fructu percipiendum simpliciter exigunt statum gratiæ. Sic S. AMBROSIVS L. 6. in Luc. c. 9. n. 70. simpliciter pronuntiat: *Nemo cibum accipit Christi, nisi fuerit ante sanatus, et illi, qui vocantur ad cœnam, prius vocando sanantur.* S. GREGOR. L. 2. in 1. Reg. c. 1. n. 14. *Salutis quippe fructum non percipiunt in comestione salutaris hostiæ, qui ea, quibus se repleverant, flagitia portant in mente.* S. THOMAS 3. p. q. 79. a. 3. ad 3. ait, gratiam sanctificantem non dari peccatori in hoc sacramento, sed is, de quo disputatio movetur, est peccator; ergo.

Ad 1um. R. D. M. Effectus ii debent probari evidenter, vel certo N. secus plurimæ, nobilissimæque controversiæ exspirassent pridem, quæ in utramque partem disputantur, utraque parte ex iis fontibus theologicis solum eruente argumenta probabilia: saltem vere probabiliter C. Dum assertio theologica ponitur ut certa, haud dubie indubitata adesse debet Scripturæ, vel Conciliorum, vel Patrum auctoritas; aliud est, si solum ponatur ut probabilis, vel probabilior, uti in præsentia accidit; tunc enim auctoritas vel probabiliter, vel affirmans sufficit; hanc vero stare pro nostra probabilibus sententia contendimus. Etsi vero Scriptura virtutis remittendi mortalia non ita expresse in singulis sacramentis vivorum meminerit; non tamen etiam negat; proinde quo intelligenda modo sit Christi institutio, ex Patribus oportet intelligere.

Ad 2um. R. D. min. Sacramenta vivorum gratiam primam non significant per se et principaliter C. Non secundo, et per accidens N. Ita argumentum hoc iisdem fere terminis solvit Doctor Angelicus, de Extrema Unctione loquens in Supplem. q. 30. a. 1. in 0. *Quodlibet sacramentum est institutum principaliter ad unum effectum, quamvis etiam alios, ex consequenti, inducere possit; et quia sacramentum efficit, quod figurat, ideo ex ipsa significatione sacramenti debet accipi ejus principalis effectus. Adhibetur autem hoc*

sacramentum secundum modum cujusdam medicationis... Unde principaliter hoc sacramentum est institutum ad sanandam infirmitatem peccati... Sicut autem corporalis medicatio præsупponit vitam in medicato, ita spiritualis medicatio; et ideo hoc sacramentum non datur contra defectus, quibus spiritualis vita tollitur, scilicet contra peccatum originale vel mortale; sed contra illos quibus homo spiritualiter infirmatur... et contra hanc debilitatem homo roboratur per hoc sacramentum. Sed quia hoc robur gratia facit, quæ secum non compatitur peccatum, ideo ex consequenti, si invenit peccatum aliquod (vel mortale, vel veniale) quoad culpam tollit ipsum, dummodo non ponatur ob ea ex parte recipientis, sicut etiam de Eucharistia et Confirmatione supra dictum est; et ideo etiam Jacobus de remissione peccati conditionaliter loquitur, dicens: si in peccatis sit, remittentur ei. Ubi S. THOM. effectum, quem nos secundarium, per accidens talem dicimus, nuncupat ex consequenti.

Ad 2^{am}. ex TRIDENT. R. N. Cons. Quod vero Concilium hoc loco non meminerit hujus secundarii Eucharistiæ effectus, ratio est, quod, ut legenti patet, finis ejus esset, Sess. 13. instruere fideles per quinque capita de hujus sacramenti dignitate; tum cap. 7. et 8. de debita ad illud recipiendum dispositione; ne quis videlicet judicium sibi manducet, et bibat; igitur de Eucharistiæ effectu, quem per se causat et primario, loquitur, non de effectu ejus per accidens, quem producit in illo, qui cum bona fide, cum ignorantia peccati invincibili illam recipit. Nec tamen omnino de hoc secundario Eucharistiæ effectu S. Synodus siluit; sed satis hunc indicavit Sess. 7. can. 6., de omnibus sacramentis in genere definiens, ea conferre gratiam omnibus obicem non ponentibus.

Ad 3^{am}. R. D. min. Cibus corporeus, materialis nihil prodest mortuis etiam per accidens C. cibus spiritualis N. Cibus materialis in se vitalis non est, et convertitur in substantiam aliti; unde hoc vivens necessario supponit; at cibus spiritualis Eucharisticus vitalis est, fontem vitæ continens, nec convertitur in substantiam aliti, sed contra convertit alitum in se, proinde hoc vivificare potest, Joan. 6. 58. Qui manducat me, vivet propter me. et 59. Qui manducat hunc panem, vivet in æternum. Deinde in spiritualiter mortuo vitæ spiritualis semina et quædam initia remanent fides, spes, attritio; igitur sic accedentem Eucharistia vivificare potest; secus est de mortuo corporaliter; in quo nulla remanent vitæ animalis semina. Catechismus Roman. de effectu Eucharistiæ per se ex institutione primaria loquitur, vel dispositione per se requisita.

Ad 4^{am}. R. Explico cum distinctione. Requiritur simpliciter statum gratiæ vel verum, vel existimatum C. necessario verum subd. spectata sacramenti institutione ac vi per se, et primaria C. per accidens, et secundaria N. Cum enim SS. Patres per ipsam Eucharistiam simpliciter pronuntiant, peccata non facto discrimine remitti, satis declarant, posse per accidens bonam fidem cum attritione conjunctam sufficere. In specie

Ad S. THOMAM R., eum ista loqui de Eucharistiæ effectu per se, quem in homine justo causat, evidens est ex corpore hujus Articuli relato supra num. 74. et Articuli titulo: Utrum effectus hujus sacramenti sit remissio peccati mortalis? conjuncto cum Corpore.

77. Obj. II. Ex Ratione. 1°. Sequeretur ex hac sententia, quod, qui origi-

nale et personale simul habet, si ad Eucharistiam accederet sola cum attritione et ignorantia invincibili obligationis Baptismi suscipiendi, obtineret justificationis gratiam: sed hoc sustineri non potest.

2°. Scriptura, Concilia, ac Patres ante Eucharistiæ perceptionem confessionem ipsam, quantum possunt, præcipiunt: atqui sola hujus ratio est, ne peccator ob contritionis incertitudinem Eucharistiæ privetur fructu; ergo.

3°. Qui cum peccato, sed sine attritione accedit ad sacramenta mortuorum, etsi bona fide et cum ignorantia peccati sui invincibili, justificationis gratiam non consequitur; ergo et accedens similiter ad sacramenta vivorum cum peccato invincibiliter ignorato, sed sine contritione, licet cum attritione, non consequitur sacramenti gratiam. Prob. Cons. Ideo primum; quia attritio est per se requisita ad percipiendum fructum sacramenti mortuorum: atqui etiam contritio per se requiritur ad sacramenta vivorum percipiendam cum fructu.

4°. Sacramenta vivorum in subjecto vitam spiritualem essentialiter supponunt, quia ad hanc roborandam, fovendam et nutriendam instituta sunt; ergo nec per accidens illam vel significare, vel causare possunt.

Ad 1^{am}. R. N. M. Cum enim Baptismus ex institutione sua sit sacramentorum cæterorum janua, ut ex ordinatione divina, nobis perpetua Ecclesiæ traditione et praxi intimata, ad nullum aliud, sine Baptismo prævio, suscipiendum homo capax sit, patet, etiam nullum aliud posse sine Baptismo fructuose percipi.

Ad 2^{am}. R. N. min. Et vero alias etiam confessio ante alia sacramenta vivorum præcepta esse deberet. Sed sola hujus præcepti ratio Eucharistiæ dignitas est; unde et fit, ut, etsi aliunde quis etiam revelatione certus esset de contritione perfecta a se elicit, ex Ecclesiæ præcepto ante Eucharistiæ receptionem confiteri deberet peccata gravia nondum subjecta clavibus.

Ad 3^{am}. R. C. Ant. N. Cons. Ad prob. D. M. Quia attritio est per se tantum requisita ad sacramentum mortuorum necessitate præcepti N. necessitate sacramenti C. Sic D. min. Contritio est requisita ad sacramentum vivorum necessitate sacramenti N. præcepti tantum C. Et hæc ipsa disparitas est. Necessarium vero necessitate sacramenti illud est, quo etiam inculpabiliter omisso ne quidem valide recipitur sacramentum; sicque se habet respectu sacramenti mortuorum attritio supernaturalis, vel contritio. Necessitate præcepti e contra necessarium est, quo inculpabiliter omisso potest quis validum recipere sacramentum; hinc quia contritio ad receptionem sacramenti vivorum necessaria tantum necessitate præcepti est, potest illa inculpabiliter omitta obtineri gratia, modo ponatur attritio supernaturalis, qua peccatum retractatur. Quod autem contritio ad sacramenti vivorum perceptionem necessaria tantum necessitate præcepti sit, patet consensu omnium; et vero certum est, SS. Eucharistiam, Confirmationem, Ordinem et Matrimonium posse recipi valide ab existentibus in peccato. Si vero deesset utraque contritio et attritio, non obtineretur gratia; quod in hac providentia, juxta dicta Tract. de Pœnit., nullum remittatur peccatum grave sine aliqua pœnitentia et retractatione; peccata vero pariter in hac providentia non nisi per gratiam remittuntur.

Ad 4^{am}. R. D. Ant. Hanc supponunt; item, sunt instituta ad illam robo-

randam, fovendam, etc., per se, et ex institutione sua primaria *C.* ex institutione secundaria *N.* Responsio ex hucusque dictis patet.

Si porro reptiles: sed obex sacramenti vivorum est peccatum mortale: at hoc non tollitur attritione, quæ æstimata est contritio.

R. D. Est obex spectata illius institutione per se, et primaria *C.* secundaria *subd.* peccatum grave cognitum, nec debite retractatum *C.* invincibiliter ignoratum, et attritione supernaturali retractatum *N.* Tunc enim sacramentum vivorum vi institutionis suæ secundariæ confritum, ut dicitur, ex attrito facit.

ARTICULUS VI.

QUANTAM GRATIAM NOVÆ LEGIS SACRAMENTA CAUENT? AN ÆQUEM ÆQUALITER, INÆQUEM INÆQUALITER DISPOSITIS?

78. Triplex moveri quæstio potest: 1º. An sacramenta inter se diversa specie, uti inæqualis dignitatis sunt, ita inæqualem conferant gratiam? At incertum id plane est, cum a libera Dei voluntate id pendeat, et Christi, quantum sua merita applicare huic, illive sacramento voluerit, de qua nihil in Scripturis, Conciliis vel Patribus expressum. 2º. An ob ministrorum diversitatem saltem detur diversa gratia, major vel minor, quo major vel minor fuerit ministri dignitas, etsi nulla sit inter eos, qui suscipiunt, diversitas? Sed cum Christus gratiam sacramentalem simpliciter pendere non voluerit a ministri bonitate vel probitate, ut dicitur Dissert. sequenti, etiam sequitur per se ad majorem sacramentalem gratiam conferendam nihil efficere majorem dignitatem ministri unius præ alio; 3º. tandem, quæque sola hic locum habet; an sacramenta ejusdem speciei, ut duo Baptismi, conferant diversam gratiam, h. e. plures, paucioresve ejusdem gratiæ sacramentalis gradus, si in suscipientibus sit dispositio dispar, in uno major, in altero minor?

79. *Dico I.* Sacramenta ejusdem speciei conferunt ex opere operato æqualem gratiam æqualiter dispositis; inæqualem dispositis inæqualiter. Ita communis sententia et doctrina cum S. THOMA 3. p. q. 69. a. 8. in 9.

Prob. I. Ex TRIDENT. Sess. 6. c. 7., ubi, cum recensisset justificationis nostræ causas, subdit: *Justitiam in nobis recipientes, unusquisque suam secundum mensuram, quam Spiritus sanctus partitur singulis prout vult, et secundum propriam cujusque dispositionem, et cooperationem; ergo justitia, quæ confertur in Baptismo (par autem ratio est de sacramentis aliis) datur secundum propriam cujusque dispositionem; ac proinde magis disposito major justitia, sive gratia, æqualis vero æqualiter dispositis.*

Nec dici potest, TRIDENTINUM eo loco non agere amplius de sacramentali, sed extrasacramentali gratia; nam hoc nec verisimile, quia sine fundamento ullo ita excipitur; nec credibile est, cum aliud plane exigat dictorum series; cum enim ante de industria explicet causas omnes justificationis extrinsecas, interque eas recenseat Baptismum ceu instrumentum; inde immediate subjungat formalem intrinsecam, utpote causarum extrinsecarum effectum, scilicet ipsam justitiam, sive gratiam, eamque a nobis

recipi dicat secundum propriam dispositionem, de nulla præterea gratia alia sit locutum ante, nec per hanc gratiam intelligi potest alia, quam sacramentalis.

Prob. II. RATIONE. Sacramenta causant gratiam ad modum causarum naturalium, quæ vocantur necessariæ; sed causæ naturales et necessariæ in subjectis æqualiter dispositis effectum producunt æqualem; inæqualem vero in dispositis inæqualiter, ut patet in igne applicato ligno sicco et humido; ergo. *Maj.* ex Doctore Angelico habetur hic q. 69. a. 8. in 0., ubi inquit de Baptismo: *Quidam cum majori, quidam cum minori devotione ad Baptismum accedunt; et ideo quidam plus, quidam minus de gratia novitatis accipiunt, sicut etiam ab eodem igne accipit plus caloris, qui plus et appropinquat, licet ignis, quantum est de se, æqualiter ad omnes suum calorem effundat.*

80. *Dico II.* Dispositio illa, cui sacramentalem gratiam commensurat Deus, maxime actualis est, sita in actibus charitatis, spei, pœnitentiæ, etc., quibus se homo ad recipiendum devotius sacramentum disponit.

Prob. Quia TRIDENT. ante cit. tradit, gratiam dari secundum cujusque dispositionem et cooperationem; unde videtur confici, actus ejusmodi debere in ipsam receptionem sacramenti moraliter influere, h. e. non moraliter ab ea esse sejunctos.

Dixi: *maxime actualis*; utrum enim, ut cum SUAREZ autumant alii quidam, gratia sacramenti juxta dispositionem hominis habitualem conferatur, ab ea quæstione dependet; an gratia sanctificans magis intensa augeat dignitatem operis meritorii? quod negat communior. Et sequeretur aliâ augmentum incredibile gratiæ, si justus habens gratiæ gradus mille, perquam tepide licet, Eucharistiam reciperet. Proin nec major gratia videtur ita influere in usum sacramenti ad capiendum majorem fructum ex opere operato. At quidquid de hoc sit, id saltem videtur concedi posse, quod sacramentum mortuorum receptum a justo, sicque jam antecederet vivo majorem conferat ex opere operato gratiam, quam a peccatore, vel mortuo, eo quod ipsa habitualis gratia talem dispositionem dignificet.

81. *Dices 1º.* Juxta TRID. cit. gratia datur *secundum mensuram, quam Spiritus sanctus partitur singulis, prout vult*; ergo datur uni mensura gratiæ major pro libera voluntate Dei.

R. N. Cons. Illa enim, *prout vult*, accipi debent de divina voluntate antecedente, qua Deus libere pro mensura dispositionis cujuslibet fixit, et statuit certam gratiæ mensuram, sicut cuilibet operi meritorio certum decrevit præmium et gradum gloriæ; alias Concilium eodem textu vel contradiceret sibimet, vel frustra addidisset: *Et secundum cujusvis dispositionem et cooperationem.*

82. *Dices 2º.* Major illa gratia, quæ datur magis disposito, provenit ex hujus dispositione; ergo non ex vi sacramenti.

R. D. Ant. Provenit ex dispositione, ceu conditione sine qua non *C.* tanquam a causa efficiente *subd.* gratia sacramentalis *N.* alia extrasacramentalis, dispositioni respondens ceu operi operantis *C.* Homo dispositus duplex obtinet augmentum gratiæ; unum ex opere operato, quod ob dispositionem

ceu conditionem unice TRIDENT. in sacramentum tanquam causam instrumentalem refert: alterum ex opere operantis respondens illis actibus religiosi, qui seipsis simul vim merendi habent.

83. *Dices 3°.* Deus homines æquales prædestinat in inæqualem gloriam; ergo etiam æqualiter dispositis dat inæqualem gratiam.

R. *Tr. Ant. N. Cons.* Adultos, quos ad gloriam inæqualem prædestinat, prædestinat ante ad dispositionem inæqualem, majorem et majora merita, per majora media, conferendo gratias actuales, per quas gratiam sanctificantem sibi majorem comparent. Parvulos vero ante usum rationis decedentes, supposito quod baptizentur, ad gloriam inæqualem non prædestinat.

Si contra posterius de parvulis dicas: Hi occupabunt sedes angelorum rebellium, quarum multæ sunt inæquales; ergo et parvuli habebunt inæqualem gloriam, etsi dispositionem æqualem non habeant.

R. *D. M.* Occupabunt illas sedes quoad substantiam *C.* quoad sublimitatis diversitatem *N.*

84. *Dices 4°.* Sacramenta habent vim causandi ex meritis Christi, quæ æqualis valoris sunt: item, eam solum conferunt gratiam, quam significant: sed eandem significant gratiam; ergo nihil huc facit dispositionis inæqualitas.

Ad 1um. R. *N. Cons.* Potuisset haud dubie Christus ita sacramentis sua applicare merita, ut omnibus digne solum accedentibus conferrent gratiam æqualem; at aliter ipsi visum est, ut ex TRID. et rationibus Concl. discimus.

Ad 2um. R. *D. min.* Eandem significant gratiam indivisibilem *N.* divisibilem, sive intensionis capacem *C.* Hinc et quia signa practica sunt, magis intensam respectu magis dispositorum significant, et causant gratiam.

85. *Dices 5°.* Sacramenta conferunt æqualiter dispositis gratias actuales et inæquales; ergo et gratiam sanctificantem inæqualem.

R. *Tr. Ant. N. Cons.* Pro gratiis actualibus inæqualibus non habetur æque solidum fundamentum; 1°. enim TRID. cit. de sola gratia habituali loquitur. 2°. Gratia actuales non statim conferuntur, sed in tempore opportuno, ac sub conditione, nisi interea temporis perdat gratia sanctificans, quacum jus ad gratias illas actuales connexum est; aut nisi aliter interea iis indignus a Deo judicetur. At gratia sacramentalis habitualis semper absolute respectu ad capacitatem subjecti commensuratur.

ARTICULUS VII.

AN SACRAMENTA FICTE SUSCEPTA SUBLATO OBICE REVIVISCANT, GRATIAMQUE, ET QUAM PRODUCANT?

86. *Præmitto I.* Obex alius sacramenti, alius gratiæ dici potest. Obex sacramenti est, quando ipsi sacramento deest aliquid ex constitutivis essentialibus, ut vel materia, vel forma; vel ex aliis necessario requisitis, ut

debita intentio, sive ex parte ministri, sive subjecti. De hoc obice hic nulla est quæstio, quia ipsum sacramentum reddit simpliciter nullum et invalidum; quod vero nunquam fuit, vel vixit, reviviscere non potest. Obex gratiæ est, quando sacramentum ipsum quidem habetur verum ac validum, quin tamen recipienti conferat gratiam, ex defectu requisitæ in eodem dispositionis. Obex hic fictio dicitur. Quo nomine proinde non intelligitur simulatio interna, vel simulata recipiendi sacramenti intentio; quia, ut dictum, sic esset ipsius obex sacramenti. Quoties igitur sacramentum valide quidem, sed infructuose suscipitur, cum fictione, vel fecte dicitur suscipi; eo quod suscipiens quasi fingat se esse ad sacramenti fructum dispositum, cum non sit. Sacramentum hoc modo susceptum nuncupatur validum et informe; sicut e contra formatum, quando simul percipitur sacramenti fructus.

Præmitto II. Fictio illa est vel culpabilis, vel inculpabilis; prior etiam materialis, seu negativa; altera formalis, seu privativa dicitur. Si is, qui sacramentum suscipit, sciens volensque ponat, vel non removeat impedimentum gratiæ; ut, quia cum peccati mortalis nondum expiati conscientia sacramentum recipit, erit formalis fictio, sacrilegii malitiam continens; secus materialis tantum, si cum peccato invincibiliter ignorato, nec retractato, aut inculpabiliter ignorans, se non esse debite dispositum. Unde et obex gratiæ in adultis duplex esse potest: 1°. *materialis* et negativus, si per ignorantiam invincibilem omittitur dispositio debita ad perceptionem gratiæ; 2°. *formalis* et privativus, quando illa dispositio voluntarie omittitur, sive quod quis conscius peccati gravis ante commissi, quin illud expiet, accedat; vel in susceptione ipsa peccet, ut si accedat e. g. cum consensu in cogitationem malam. Quod postremum alii specialiter obicem positivum appellant.

Quæritur jam, utrum sacramenta valide, sed fecte suscepta maneat infructuosa perpetuo? Vel an gratiam, quam ex defectu dispositionis conferre non poterant, quando suscipiebantur, saltem producant postea, quando tollitur obex, poniturque dispositio debita, e. g. retractatio peccati, quæ in Baptismo ab adulto peccatore fuerat omissa? Quod est reviviscere sacramentum.

87. *Dico I.* Sacramentum Baptismi cum fictione sive materiali, sive formali susceptum, remoto per subsequentem dispositionem obice, reviviscit, gratiamque confert ex opere operato. Est communissima Theologorum sententia post S. AUG. tempora, præter SCOTUM, VASQUEZ, paucosque alios.

Prob. I. AUCTORITATE D. AUG. L. 1. de Bapt. contra Donatist. c. 11. et seqq. Cum enim Donatistæ graviter ferrent, se dici hæreticos, eos tamen, qui a Donati parte transibant ad Catholicos, ab his non cernerent rebaptizari, hoc contra S. AUG. utebantur dilemmate: vel Baptismus nobis collatus confert Spiritum sanctum et gratiam, vel non. Si confert; ergo habemus veram Ecclesiam, quia in sola vera Ecclesia confertur gratia, datur Spiritus sanctus, et fit remissio peccatorum. Si non conferat; ergo non habemus verum Baptismum, ac proinde a nobis recedentes ad vos deberent rebaptizari, quod tamen non fit. Sed respondet S. AUG., inanem hanc objectionem esse, idque probat exemplo hominis adulti, qui Baptismum in